

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Zelfportret: Ceterum censeo....

Jorna, F.

Citation

Jorna, F. (1997). Zelfportret: Ceterum censeo.... *Bestuurskundige Berichten*, 12(4), 17-18. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234087>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234087>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

landen kunnen en willen blijkbaar met de discipline van de EMU leven. Ten vierde is het natuurlijk goed om geen excessieve schuld, tekort, inflatie te hebben. Want dat is op de lange termijn niet op te financieren en zal een economie onherroepelijk in grote problemen brengen.

Economische argumenten zijn er ook. Het samenvoegen van meer gelijkende (in welk opzicht ook) economieën is gemakkelijker dan het samenvoegen van economieën waartussen grote verschillen bestaan. Het samenvoegen van meer vergelijkbare economieën is ook goedkoper. Het behoeft weinig argumentatie dat het opgaan in een monetaire unie van Duitsland en Nederland eenvoudiger en voordeliger zal zijn dan van Duitsland en Polen.

De derde en misschien wel belangrijkste groep argumenten voor de convergentiecriteria politiek van aard. In de eerste plaats vraagt de maatschappij om een min of meer objectieve lijst van afstreekbare eisen. Ten tweede biedt het lijstje de politiek ook een 'objectief' middel om landen uit te sluiten. Een derde belangrijke reden voor de criteria vormen de eisen van de landen om ze te hebben. Zonder de criteria was er geen sprake van dat de EMU door zou gaan. Dat het enigszins discutabele criteria heeft opgeleverd is dan jammer. Voldoen aan de criteria verzekert de EMU nog niet van een goede werking, daarom is op aandringen van vooral Duitsland een extra zekerheid ingebouwd in de vorm van het stabiliteitspact.

Concluderend lijkt het erop dat de criteria noodzakelijk zijn, maar niet voldoende. Convergentie op de criteria is een vereiste, maar vormt zeker geen garantie tot succes. Er komt niet voor niets een stabiliteitspact. Politieke redenen lijken de lijst van criteria beperkt te hebben tot deze.

De andere criteria

De convergentiecriteria omvatten alleen monetaire normen. Dat is niet zonder reden, deze zijn relatief eenvoudig aan te passen. Verkoop een grote publieke onderneming en de schuldquote wordt met enkele procenten verlaagd. De bruto schuldquote is voor veel landen dusdanig hoog (zeker als pensioenverplichtingen erbij worden opgeteld), dat het

verlagen ervan tot het gewenste niveau binnen twintig jaar onmogelijk is. Voor elke afwijking kunnen 'goede' redenen worden gegeven om ondanks, dat niet wordt voldaan aan dit criterium, toch deelname mogelijk moet zijn. Voor alle criteria geldt dat ook al vindt convergentie plaats gedurende een x aantal jaren (voor de EMU ligt de x bijzonder laag), dit weinig zegt over hoe doordacht het is om een monetaire unie voor de eeuwigheid aan te gaan.

In zijn bekende boek *The Economics of Monetary Integration* kijkt De Grauwe naar de kosten en baten van monetaire integratie. Daarvoor kijkt hij naar verschillen op een aantal terreinen: verschillen in voorkeur van landen voor wat betreft de inflatie en de werkloosheid; verschillen in structuur van de arbeidsmarkt; verschillen in groei en verschillen in fiscale systemen. Het lijkt niet meer dan logisch om ook deze elementen mee te nemen in de analyse van convergentie. Ten tweede is het goed om ook te kijken naar zaken die niet zo eenduidig in cijfers te vangen zijn, bijvoorbeeld convergentie van wetgeving. Natuurlijk is die mate van convergentie zeer moeilijk te operationaliseren, maar een groter bezwaar hiertegen is de waarschijnlijk zeer geringe politieke bereidheid in het opstellen van dit soort criteria.

Convergentiecriteria: een zegen in de vorm van een vloek

Deze conclusie lijkt een beetje vreemd. De convergentiecriteria zijn vrij arbitrair en onzinnig. Logisch gezien ligt het voor de hand om de criteria af te wijzen. Argumenten voor deze criteria zijn op monetair en economisch terrein aan te wijzen, maar zij hebben niet heel veel gewicht.

Het belangrijkste argument voor de huidige geformuleerde convergentiecriteria is de politiek. Alleen op basis van deze criteria kon men overeenstemming bereiken over het doorgaan van de EMU. Dat de criteria beperkt zijn tot monetair terrein (en dus relatief makkelijk te manipuleren) is natuurlijk geen toeval. Zo bieden ze tenminste voldoende flexibiliteit in het toetsen in hoeverre landen eraan voldoen.

J.P. Venema
Student Bestuurskunde in Leiden

ZELFPORTRET

Ceterum censeo....

Frans Jorna

Een beroemd Romeins senator in de tijd van Carthaagse oorlogen besloot elke speech met de phrase "Ceterum censeo Carthago delendam esse". Vertaald: overigens ben ik van mening dat Carthago moet worden vernietigd. De goede man was in zijn tijd een roepende in de woestijn. Een zelfde gevoel bekruipt me terwijl ik mijmer over studie en nevenactiviteiten. Prestatie- en tempo-beurzen bekorten de studie. Het ledental van de studentenverenigingen daalt gestaag. Onder mijn tutorgroep-studenten merk ik dat er angst bestaat voor het combineren van studie en nevenactiviteiten. En toch - "overigens" - meen ik dat het een gemis is je studietijd af te ronden zonder dergelijke activiteiten - of het nu student-assistentenschappen, buitenlandse stages, korte onderzoekjes of andere aanverwante activiteiten betreft. Dat is in ieder geval mijn ervaring.

Mijn ervaring, dat wil zeggen, de ervaring van Frans Jorna - werkgroepdocent binnen de cyclus Inleiding Bestuurskunde in de propedeuse, daarmee ook tutor van een groep van vijftien eerstejaars, coördinator van de literatuurmodule Organisatie en management in het D-III, onderzoeker op het terrein van wetsimplementatie en lid van de redactieraad van het blad dat u nu leest.

Tussen 1988 en 1994 heb ik Bestuurskunde gestudeerd aan deze universiteit. Met een basisbeurs op niveau; gedurende zes jaar; een OV-jaarkaart die 7 dagen per week geldig was; en mogelijkheden te over om aan internationale uitwisselingen deel te nemen. Genoeg redenen dus om allerlei nevenactiviteiten te ondernemen. Binnen drie maanden werd ik dan ook redacteur van Bestuurskundige Berichten. Na twee jaar volgde één jaar BIL-bestuur, het studiejaar '90-'91. Het leverde wel vertraging op, maar ik had tenslotte zes jaar studietijd, zo redeneerde ik. Het oud-bestuur komt nog steeds bij elkaar, ongeveer één keer in de vier maanden. Het is verrassend om te zien hoe ieder een eigen weg is gegaan: sommigen werken bij organisatie-adviesbureaus, anderen zijn de automatisering ingegaan; weer anderen werken in het bankwezen, of bij internationale organisaties.

Na dit bestuursjaar gaapte het spreekwoordelijke gat. Na een aantal keuzevakken die helemaal niets met mijn studie van doen hadden (ook dat was nog mogelijk!) kwam Centraal-Oost Europa in mijn blikveld. Het IJzeren Gordijn was open gegaan en plotseling bleek Europa nog een helft te hebben die mij onbekend was. Prof. Toonen stelde mij in staat om gedurende drie maanden in Polen een taal cursus te volgen, gekoppeld aan een onderzoeksstage naar regionalisering binnen het Poolse openbaar bestuur. Op mijn stage volgden studiereizen naar Hongarije en Tsjechië, en daarna een afstudeerproject bij het Poolse ministerie van Buitenlandse zaken. Uiteindelijk stond ik op 1 september 1994 in het zweetkamertje, precies zes jaar na aanvang van de studie, en in het bezit van mijn bul en een tijdelijk arbeidscontract voor het ontwikkelen van een bestuurskunde-cursus voor het ministerie van Binnenlandse zaken.

Na nauwelijks drie maanden werd ik gevraagd een evaluatie te verrichten van de implementatie en effecten van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Ik herinnerde mij dat, toen ik in 1991 een aantal keuzevakken in het bestuursrecht had gevolgd, de reader voornamelijk bestond uit teksten over de wetsvoorstel Awb. De Awb bevatte algemene bepalingen over de relatie tussen bestuursorganen en belanghebbenden, vorm gegeven door middel van besluiten. Hiermee was deze wet het

belangrijkste studie-object van bestuursjuristen.

De evaluatie was een opdracht van de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken, die voor 1 januari 1997 aan het parlement moesten rapporteren over de gevolgen van de Awb. Mijn kennis van het bestuursrecht was ver weggezaakt, en mijn uiteindelijke specialisatie sloot niet geheel aan op dit onderzoek, maar het project sprak mij aan: evaluatie van een wet waarvan de doelstelling is de relatie tussen burger en bestuur meer horizontaal, gelijkwaardiger te maken. Ik zei 'ja', werd uiteindelijk aangesteld, en ging aan de slag. Twee jaar lang werkte ik van deadline naar deadline; een begeleidingscommissie wilde regelmatig stukken zien waaruit voortgang bleek. Het moeilijkste van die twee jaar vond ik het in overeenstemming brengen van mijn eigen wensen en ambities met de wensen en ambities van de opdrachtgever. Zowel met mijn eigen begeleiders als met de begeleidingscommissie hadden de vergadering van tijd tot tijd het meest weg van onderhandelingen.

Uit de evaluatie kwam naar voren dat er geen directe relatie was tussen kenmerken van bijzondere wetgeving en de implementatie van de Awb, zoals mijn begeleiders en ik in het begin van het project dachten. Organisations die een zelfde of soortgelijke bijzondere wet uitvoerden, bleken op zeer verschillende wijze met de Awb om te gaan. Deze evaluatie-onderzoek leek samenhang te hebben met kenmerken van uitvoering. De samenhang werd in het onderzoek echter niet onderzocht: a. omdat het niet tot de opdracht behoorde, b. omdat het onderzoek hier niet op was ingericht en c. omdat de looptijd van het evaluatie-onderzoek te kort was om hierover een uitspraak te kunnen doen. Aangezien ik op dit punt graag verder onderzoek wilde verrichten, diende ik samen met mijn begeleiders een subsidie-aanvraag in die gehonoreerd werd.

ik het in overeenstemming wensen en ambities met de van de opdrachtgever. begeleiders als met de hadden de vergadering van weg van onderhandelingen. kwam naar voren dat er tussen kenmerken van de implementatie van de ders en ik in het begin van Organisations die een zelfde re wet uitvoerden, bleken wijze met de Awb om te met kenmerken van uitvoe- veel sterker te zijn. Deze evaluatie-onderzoek echter omdat het niet tot de op- dracht behoorde, b. omdat het onderzoek hier niet op was ingericht en c. omdat de looptijd van het evaluatie-onderzoek te kort was om hierover een uitspraak te kunnen doen. Aangezien ik op dit punt graag verder onderzoek wilde verrichten, diende ik samen met mijn begeleiders een subsidie- aanvraag in die gehonoreerd werd.

Naast mijn onderzoek heb ik langzamerhand een aantal andere taken op me genomen. Begin 1997 vroegen mijn promotor en begeleider, prof. Bekke en Gerrit Dijkstra, mij te assisteren bij de ontwikkeling van de literatuurmodule Organisatie en Management, en deze in het studiejaar 1997-1998 te coördineren. In september is daar het tutoraat en de werkgroep Inleiding Bestuurskunde bij gekomen. Al met al een gevarieerd pakket van werkzaamheden, waarin mijn obscure bijvakken, mijn ervaringen uit mijn BIL-bestuursjaar en andere nevenactiviteiten goed van pas komen. Ik begrijp dat de prestatie- en tempo-normen studenten angst inboezemen. En dat het je zo hard mogelijk op de studie gooien een goede garantie voor succes lijkt. "Overigens ben ik van mening" dat het ook anders kan. Soms lijkt een nevenactiviteit nutteloos, weggegooid geld. De ruimte voor activiteiten is beperkter dan ooit. Zo'n activiteit toch doen kan echter op langere termijn een goede investering blijken. In mijn geval was het dat zeker.

F. Jorna
Werkzaam bij de vakgroep Bestuurskunde in Leiden.

*Men moet het denken bijbrengen,
niet wat al gedacht is.*

C. Gurlitt

